

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

Din cauza sărbătorii de mîne Nrul procsim va apăre Sâmbăta în 17 Oc- tobre v.

Sibiu, în 12 Octobrie.

Răspunsul la cuvântul de tron în casa magnaților s'a primit așa după cum l'a compus comisiunea emisă, fără nici o modificare și tot fără modificări s'a primit și răspunsul majorității din parlament — lucrat de referentul comisiunei dl Dr. Max Falk, șefredactorul ziarului „Pester Lloyd”. Încât poate fi orientat privitoriu nepreocupat în afacerile țerei unguresci, acela poate observa trei curente — ca directive în politica ungurească. Guvernul și partida guvernamentală, vîd lucrurile în colorite frumoase, tot ce e bun e în țeară și mai bine nu se poate, dar nici nu e de așteptat să fie, căci dela o margine a țerii până la cealaltă domnesce o mare mulțime și fericire, pe care în alte țeri cetățenii înzadar o ar căuta. Dări sunt și în alte țeri ca și la noi, justiția e greoaie peste tot locul și împreunată cu spese mari, deci dacă alte țeri nu sunt mai fericite, pentru ce ar urma tocmai, ca cetățenii țerei unguresci să fie cei mai fericiți de pe lume. Acesta e sensul adresei partidei liberale și aceasta s'a și primit, ear adresa opozițiunii moderate și a stîngei extreme, deocamdată nu vor vedea fața Maiestății Sale, ci se vor păstra în arhivul țerii, ca să le dea de urmă alții în alte timpuri. Noi suntem datori să vedem cum a prezentat și opozițiunea starea din lăuntru a țerii. Nu vom urma pe cei din stînga extremă, cari au de idol pe Kosuth exdic-tatorul țerei unguresci, nici nu le vom secunda în preceptele lor cum bunăoară: „minden ember legyen ember és magyar”, chiar nici atunci, când vorbesc despre estinderea dreptului electoral, care formează un punct în programul nostru al celor dela „Telegraful Român”, pentru că scim și avem convingerea că venind la putere cei din stînga extremă, aceia cari mereu strigă guvernului, că e nepăsătoriu, că nu ne sdrobesce mai curînd, că nu ne pune la respect, că ici coala ne mai lasă câte o umbră de autonomie, ei la moment ar rumpe cu trecutul și ar inscena lucruri, la cari și a ne cugeta ne înfiorăm. Ii lăsăm deci în banii lor, și nici de aceea nu ne supărăm, că în adresa lor mulțumesc Maiestății Sale pentru răspunsurile date la Cluș, — deși noi nu am cetit în acele răspunsuri, că românii ar fi încercat să detroneze casa domnitoare, nici nu am cetit, că românii ar fi oameni periculoși sta-

tului, ci am cetit, că cu rară bunăvoință ne dă părintescul sfat să ne consolidăm și se cultivăm limba noastră și se trăim în frățietate cu toți cetățenii, ceea ce noi o și facem și dacă e vorba, alții sunt cari dau cu petri după noi, când noi stăm cu pânea în mână. Aceste eram datori să le accentuăm, ca să se scie, că noi românii nu avem nici în clin nici în mîncă nimica comun cu cei din stînga extremă, nu dorim o Ungarie liberă și ruptă din brațele monarchiei, căci în acel cas, bine nu ne așteaptă și nu ne poate aștepta, dar dorim o Ungarie în care toate naționalitățile să aibă drepturile garantate prin legi, Ungarie, unde cei ce au rola conducătoare, să nu se uite peste umăr la ceilalți cetățeni fără cari Ungaria nici că se poate închipui ca stat mare și puternic.

Cu cei din opozițiunea moderată e la loc să stăm mai mult de vorbă, deși contele Apponyi în călătoriile sale prin Bănat se ferea să se întâlnească cu românii, ca cu o lepră, ca nu cumva să i se pună în contul seu că cochetează cu românii și voesce a forma opoziție cu românii, și alte fantasmagorii nebunesci, cari le-ar fi aflat și inventat neobosiții nostri persecutatori. Să mai temé omul poate să nu-l ajungă și pe el soartea domnului Ludovic Mocsáry, și de aceia noi nici că-i imputăm mult, dacă nu a făcut cauză comună cu noi — ca om politic, poate nici nu poté să facă almintrea.

Contele Apponyi, cu o seriozitate obiectivă ia în revistă cele ce s'au lucrat și ce nu s'au lucrat de legislațiunile anterioare, el cere ca finanțele țerei să se îmbunătățească și accentuază cu deosebire, că aceasta este posibil, numai voință firmă să aibă guvernul, să prezenteze un buget corect și peste el să nu treacă, ear îmbunătățirile se le facă acolo unde cer interesele țerei de așa, ca să ia în considerare totdeodată și puterile de cari dispune țeara. Contribuenții de dare deja au ajuns acolo, unde trebuie să strige „non posumus”, — și aceasta guvernul e bine să o scie, și e bine se o scie și Maj. Sa, ca astfel să țină în coardă pe acel guvern, care trece peste toate granițele posibilităților, pe care nu-l doare dacă unui cetățean i se vinde moșia și rămâne proletariu, celuilalt vaca, de să ia laptele din gura copiilor, la altul tundra și straiul de trebuie să degere în mijlocul ernei și earăși la alții perina de sub cap, ca să ținem domnii cei mulți, să facem palaturi în Budapesta, teatru și opere — unde să plătesc mii, ca să joace și să se desfăteze cei ce nu sciu ce e lipsa și miseria și cei ce nu au vădut pe țeran în colibă, nici vara la lucru asudând și muncind din greu.

În punctul acesta ne am poté uní cu contele Apponyi dar ne temem, că venind vr'o dată Dsa la putere să nu facă ca și alții, cari au bucinat în lume, că vor ameliora starea țerei, fără ca pentru noi se fi rezultat ceva îmbucurătoriu.

Revista politică.

Starea parlamentului austriac, în urma neînțelegerilor celor multe produse cu interpelațiunea cehilor, a ajuns la o adevărată crisă, după cum se exprimă jurnalele din Austria. Gravaminele cehilor specificate într'un memorand alăturat la interpelațiune au ajuns și înaintea tronului. Audiențele obținute de unii dintre reprezentanții lor la monarhul și părerea încâtva favorabilă a aceluia despre pretenșiunile lor pe de o parte, ear pe de alta decisiunile aproape a tuturor conferințelor ce se țin una după alta în această afacere, împintenează mereu pe cehi și le dă ansă de a spera rezultatul dorit la interpelațiune. Astfel „Narodny Listy”, organul clubului cehic, în urma unei sciri primite din Viena țice între altele, că guvernul și majoritatea caută cu tot dinadisul o cale spre împăciuire. Contele Taaffe însuși, în un consiliu de ministri, convocat anume pentru această cestiune, a recunoscut de drepte și a spriginit cererile cehilor, și a decis chiar a li se face concesioni, nu însă în toate punctele înșirate în memorandumul înaintat Reichsratului. În tot cazul dl Gautsch, care până acum încă e neînduplecat în decisiunile sale, va trebui în cele din urmă să sacrifice mult din decretul seu, care a produs atâta sânge rău în inimile poporului cehic.

Earăși un incident asemenea celui dela granița franceză, s'a întemplat în timpul din urmă, la frontiera ruso-germană. Un posesor din satul Adonischen, aședat tocmai lângă granița ostică a Prusiei a fost pușcat de un soldat rus, care se afla de pază la graniță. Indată ce s'a anunțat aceasta, Germania a și ordonat unei comisiuni, ca se meargă și se cerceteze starea lucrului. „Neue freie Presse” după ce face cunoscut, că casuri analoage s'au mai întemplat multe în timpurile din urmă, observă că: episoadele dela granițe au avut până acum numai un interes istoric, cazul dela Adonischen poate însă se aibă o însemnătate actuală.

Speranțele Rusiei, în ce privesce realizarea planurilor sale în Bulgaria au scădut mult în timpul din urmă. Resultatul atât de favorabil pentru guvern, al alegerilor pentru sobranie și îmbărbătările ce i se fac poporului bulgar din mai multe părți,

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoria.

(Urmare).

342. **Veneția de jos.** P. Ionaș Comănicii.
343. **Parău și fil. Sarkani.** P. Iacob Buta, au adus protocolu circularilor și s'au aflat dela 1785, pe 1786 una, pe 1788 două porunci într'ensul, de botez nimica; pentru aceea 20 zile i sau pus.
344. **Fântâna rece și fil. Hogiz și Ungra.** P. Stan Buta.
NB. S'au aflat împotrivoriu poruncilor; pentru aceea s'au rënduit prin o cătană și un preot la Făgăraș pe mîne să fie adus.
345. **Bogata și fil. Dobeș, Merchias.** P. Toader Boian, cel circularilor cu sfârșitul Iulie 1785 părăsit, ear de botezați nimic, i s'a pus 20 zile să le gătească.
346. **Mathesfălău și fil. Racoș de jos și Sombor.** P. Bucur Șerban. Cel de circulare cu sfârșitul Octomvrie 1785 părăsit, de botez nimic, 20 zile să le direagă.

347. **Chiralhalma.** P. Ioan Popovici, au adus de circulare, care de nimica, mai ales ca dela 1783 în luna lui Genuar l'au părăsit și mai n'au mai scris, pentru care întrebându-l fostau în visitația trecută aicea de față și pentru ce n'au făcut, sau că au fost, dară n'au putut urma, eac' așa de una și alta. Eară cel de botezați iproci nu-i bun. Pentru aceea 20 de zile i s'au pus.

Eodem dato s'au isprăvit cercetarea proto-coalelor la Perșani și la toți cei ce n'au avut proto-coalele lor, după cum să cuvine, li s'au spus, ca până la 20 de zile să le gătească, că altmintearea după relația protopolului locului ceea ce nu va urma, vor fi aduși la Sibiu și acolo vor fi siliți ale isprăvi.

Și s'au dat învățatură, cum trebuie să scrie proto-coalele după formulariu și cum să facă extract dintr'ensul se dea la înaltul oficiolat pentru cei botezați, cununați, reșoși, iproci, și al li s'au dat învățatură și în adins li s'au poruncit, ca atât datoria sa preotească s'o păzească și slujbele lui Dumneșeu să le îplinească, cât și pe oamenii lor mai ales în vremea de acum să-i sfătuiască și să-i îndemne spre împlinirea poruncilor slăvitei table spre însuși a lor bine și folos, cât și ei preoții în-

tru toate pildă și oglindă să fie spre împlinirea acestora. Și așa încheindu-se protocolu ne-am iscalit.
Gedeon Nichitici m. p.

Bucur Florea m. p.,
protopop.

Steph. P. Făgărași, Hannus Făgărașie.
Făgăraș, civ. cis alutani supr. jud. trium ep. a ord. comunis.
societ.

Apoi: I. Predetict m. p.

Continuatiua cercetării proto-coalele preoților din protopopiatul Făgărașului, la Făgăraș 1788, Iunie 16.

348. **Făgăraș.** Protopop Bucur Popovici și popa George Petrașco, au adus amîndouă proto-coalele și s'au aflat bune.

349. **Bethlehem și Dridiv.** P. Ioan Bêrsan și celalalt eară Ioan Bêrsan, au adus proto-coalele circularilor și dela a. 1785 nu s'au aflat nimica împrotocăluit; asemenea și cel de formulariu au adus și nu s'au aflat după formulariu; pentru aceea, i s'au pus 20 de zile, să le direagă, că altmintearea va fi adus la Sibiu și acolo le va direge.

350. **Galați și fil. Felmer.** P. Ioan Popovici, au adus protocolu circularilor,

au pus-o pe gânduri, așa, că pentru un moment cel puțin, se pare chiar, că ea ar fi renunțat la ori ce agitațiuni în Bulgaria. Aceasta se poate deduce mai mult din purtarea ei în timpul din urmă față de emigrații bulgari, cărora le-a detras mult din ocrotala ce le-a oferit-o la început. Astfel în România după cum se anunță jurnalului „Neue freie Presse” plenipotențiarul rusesc de acolo, a încetat de a mai oferi ori ce sprigin în bani emigranților bulgari.

Turcia însăși, după cum se anunță, ar fi hotărâtă definitiv, a rupe negocierile cu Rusia, și a nu lua nici o inițiativă în cestiunea bulgară. Aceasta o face din împrejurarea, că ea nu se poate uni nici la un cas cu pretensiunile Rusiei, ca adică, sultanul se constrângă pe prințul Ferdinand a părăsi Bulgaria, și se declare totdeodată alegerile pentru noua sobranie de nevalabile.

O altă scire din Sofia anunță, că în Kutlowitza s'a ținut în zilele din urmă un mare meeting, la care a participat 40 de cetățeni din împrejurime. O rezoluțiune s'a luat aci, prin care adunarea condamnă pe agitatorii dela 9 Octobrie și exprimă deplină încredere față de principele și regentă, și cere scrierea pentru o alegere nouă. Rezoluțiunea s'a făcut cunoscută îndată pe cale telegrafică ministrului de esterne.

Tot în timpul acesta prințul Ferdinand a scris ucuzul pentru convocarea sobraniei, care se va întruni în 27 Octobrie st. n. Ministrul de interne a trimis mai apoi un circular la prefecturi, cari vor avea să încunoscinteze la timpul seu pe deputați. Alegerile restante a lor 51 deputați, nu se vor efectua, decât numai după verificarea alegerilor făcute deja prin sobranie, deoarece se crede, că unele din ele vor fi încă cassate.

Turburările în poporațiunea din Londra se continuă mereu, luând un caracter din ce în ce mai revoltător. Acum mai în urmă ca la trei mii de indiviși, fără nici o ocupațiune, adunați în Hydepark au decis ca se trimeată o deputațiune la ministrul de interne. Mulțimea nelinștită a însoțit deputațiunea până la Piccadilly unde a fost înprăsciată de câtra poliție. Trei din membrii acelei deputațiuni au aflat mai în urmă intrare la ministrul de interne, unde a avut loc o convorbire secretă.

Mr. Gladstone a ținut în zilelele din urmă o vorbire lungă, în hala Albert din Nottingham, din incidentul conferinței anuale a partidei liberale, care a avut de obiect exclusiv numai cestiunea irlandeză. El a afirmat, că rezolvarea cestiunii nu trebuie de loc trăgănată. Dacă va mai dura încă mult actuala politică a regimului, Irlanda de sigur se va demoralisa total politicesc și mai în urmă rezolvirea cestiunii va fi chiar imposibilă. Legile nouă prescise irlandezilor, nu sunt îndreptate în contra trădării, ci în contra dreptului de a forma reuniuni și adunări, precum și în contra libertății de presă. Intreaga ținută de present a guvernului se poate cualifica de greșită. Numai politica Home-Rule declară bătrânul conducător al liberalilor la finea espunerii sale, care a durat două oare, va rezolva cestiunea irlandeză, ceea ce nu se va pute însă, decât numai după o radicală străreformare a parlamentului. În a doua vorbire urmată în ziua următoare el a schițat programa partidei liberale, cu care ocaziune la finea vorbirei sale, a

făcut apel la întreg poporul irlandez ca să se rețină dela ori ce crime și turburări.

Mulțămită publică.

Subscrisul comitet aduce prin aceasta cea mai profundă mulțămită Onoraților Domni: Zacharia Boiu ases. cons., Dr. Ioan Crișian, profesor seminarial, Nicolau Putnok, profesor la gimnaziul de stat regesc din Sibiu, Ioan Popovici, învățător la scoala elementară de fete a reuniunii femeilor române din Sibiu, și Constantin Dimian preot gr. or. din Brețcu pentru cărțile donate pe seama bibliotecii scoalei de fete elem. a reuniunii femeilor române din Sibiu, și pentru ofrandele făcute în favorul acestei reuniuni: Onoratalui Domn Atanasiu Cimponeriu, avocat în Sibiu, care au donat 4 fl., Onorat. Domn Meletiu Dregheciu, protopop gr. or. în Timișoara, care au donat 1 fl., total 5 floreni v. a.

Sibiu, în 20 Octobrie, 1887.

Dr. Octavian Russu,
secretar.

Maria Cosma,
președintă.

Varietăți.

* (Himen.) Dl Samuil Roșu, învățătoriu la scoala capitală gr. or. română din Sas-Sebeș și a încredințat de soție pe d-șoara Elisabeta Joandrea, învățătoare tot la aceeași scoală, fiica învăț. Toma Joandrea din Sibiu.

* (O deputațiune mohamedană) În 17 n. Octobrie, Mai. Sa primi în audiență deputațiunea celor 28,000 mohamedani din cercul Bosniei Bihacs. Această deputațiune exprimă cea mai adâncă mulțămită monarchului pentru spriginul oferit la deschiderea noiei scoale mohamedane. Foarte amical Maiestatea Sa le respunde: „Me bucur, că ați venit aici. Nu cunosc deosebire între confesiuni. Fie care poate rămâne credincios religiunii sale, înainte legii toți sunt egali. Foarte mult mă bucură pe mine împregiurarea, că voi sunteți mulțemiți sub guvernul Meu. Vă veți bucura totdeuna de protecția Mea.”

* (Necrolog.) Anna Șandor născută Oltean în numele seu și a copiilor Alecsandrina măritată Moga, Letiția, Virgil, Aurelia și Valeriu, a ginerelui Teodor Moga, precum și a celorlalte rudeni, amici și cunoscuți anunță cu inima frântă de durere cumcă scumpul soț, tată, și socru Nicolau Șandor de Vist locotenente c. r. în retragere, posessor, membru ordinar al asociațiunii transilvane pentru literatură și cultura poporului român, după un morb îndelungat, și după o viață plină de activitate în anul 71 al vieții și al 25-lea al căsătoriei sale, în 19 Octobrie 1887 seara la 6 oare a încetat din viață.

Rămășițele pământesci se vor așeza în cimitirul din loc în 21 Octobrie după ameași la 3 oare.

* (Necrolog.) Maria Șuluț născ. Turcu, ca soția, Dionisiu St. Șuluț, și Iosif St. Șuluț, jude de tribunal în pensiune, în numele lor și a rudeniilor de ambe părți, cu inima întristată anunță, cumcă neuitatul soț, și resp. frate Ioan St. Șuluț de Cărpiniș oficial la trib. reg. în Cluș după un morb îndelungat, în etate de 52 ani, în 22 l. c. a încetat a veți.

Înmormântarea după rital gr. c. se va întempla în 24 l. c. la 3 oare p. m. din locuința sa, strada Linczeg Nr. 5.

Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

* Adunarea comisiunei economice a comitatului Sibiuului se va ține Joi la 3 oare d. m., în sala cea mică a comitatului.

* (Congresul higienic.) Vineri în 9 Oct. v. presidiul comisiunei organizatoare al congresului higienic din Viena, însoțit de mai multe erudite și ilustre persoane, a fost primit de Maiestatea Sa în audiență. În numele congresului această deputațiune mulțămesc monarchului pentru marea bunăvoință, ce o a arătat față de congres, promovând în un deosebit mod interesele aceuia. — De asemenea deputațiunea se presentă și la ministrul președinte Taaffe și i mulțămesc pentru energica sprijinire a congresului.

* (Tractatul comercial între Germania și Italia.) Guvernul german a cerut dela legislativa țării autorizare a prelungi pertractările spre încheerea unui tractat comercial încă pe 6 luni, până în 30 Iunie 1888.

* (Fundațiunea clerului romano-catolic din Transilvania.) Clerul romano-catolic din Transilvania dispune de o fundațiune aproape de șase milioane, o avere, cu care întrece această biserică cu desăvârșire pe toate bisericile celorlalte confesiuni. Din interesele acestui mare capital se susțin toate scoalele medii romano-catolice din Ardeal, se impart salare la preste 200 profesori, se dau stipendii la mai bine ca la 300 studenți dela gimnasii și universități, se ajută mai multe biserici și tot din interesele acestui fond se dau și o mulțime de pensii.

În scurt biserica romano-catolică cu averea ei implinesce o mulțime de neajunsuri, și cu toate acestea căpeteniile acestei biserici se plâng, că nu le ajung banii.

Oare ce se șicem noi, a căror biserică în această privință nici nu se poate asemăna.

* (Emigrare.) Din an în an se observă, că numărul celor ce emigrează din monarchia noastră crește în un mod îngrijitor. Causa acestei emigrațiuni ușor se poate înțelege și numai are nici o lipsă de coment. În „Neue Fr. Presse” cetim, că în anul acesta numărul celor ce au emigrat, din Austria în America, și în deosebi în New-York, se urcă la 19, 994. Dintre acestia 4222 sunt din Boemia, cari lipsiți de ori ce mijloc de train, au luat lumea în cap, ca să-și caute ecistența acolo, unde pot. Pe când în anul 1885 au trecut prin portul de Baltimore numai 620 emigratori din monarchia noastră; în anul 1886 numărul celor ce au trecut prin acel port se urcă la 3009 persoane.

* (Impăratul Braziliei ca om literar.) Dilele trecute se presentă împăratului Dom-Pedro al Braziliei, ce se află de cât-va timp în Paris, editorul unei reviste literare cu rugămintea de a contribui regulat cu scrieri asupra Braziliei.

Impăratul primi, promițând a fi silitor, și întrebă dacă îi va fi permis a trimete pe cale telegrafică articolele întârziate. Aceasta fiindu acordat, împăratul se informă de onorariul usual. Editorul îi spuse. Dom-Pedro se declară mulțumit și adaogă: „a-și scrie cu plăcere gratuit pentru revista d tale, dar banii cei câștig pentru scrieri nu sunt ai mei. De la începutul activității mele literare am destinat câștigurile penei unui asil de orfani din capitala mea.”

care dela 1. Maiu 1786 nu s'au aflat nimica înprotocăluit, și cel de botezați s'au aflat de nimic bun. Pentru aceea 20 zile i s'au pus.

351. **Șona** și fil. **Halmaci** și **Cobor**. P. Ioan Șolea și popa Mihail Raita, au adus circular iproc., care asemenea dela 1785 luna lui Octomvrie nimic nu continesce; așiderea cel de botezați au adus; eară pentru cel de sus s'au pus 20 de zile să-l direagă.

352. **Cohalm** și fil. **Homrod**. P. Ioan Popovici, au adus cel de circulare bun, eară cel de botezați fiind numai de 2 luni el aședat acolo, au dat să-l scrie și este nădejde că se va găti.

353. **Olah-Ticus** și fil. **Sas-Ticus**. P. George Foarkas, au adus cel de circulare, și dela 1784 nimic s'au aflat, ear cel de botezați chiar de nimic fiind numai pe o coală de hârtie oareși ceva scris 20 zile i s'au pus să le direagă.

354. **Dăișoara** s'au **Logodar** cu filiarile sale. P. George Foarkas și Stan Miha-ilă, au adus amândouă, dar nici

unul bun, și i s'au pus 20 zile să le gătească.

355. **Valendorf** cu filialurile sale. P. Nicodin Popovici și Samuil Popovici, au adus amândouă și nu-s bune, asemenea 20 zile i s'au pus.

356. **Alsó-Szombatfalva**, P. Stânla Cârge, au adus cel de circulare și s'au aflat asemenea părăsit dela 1785; ear de botezați nimica; pentru aceea vadea numită i s'au pus.

357. **Luța**. P. Ioan Răduț, au adus cel de circulare și s'au aflat părăsit dela 1783; ear de botezați asemenea n'au avut nimic. Asemenea vadea i s'au pus.

358. **Breaza**. P. Moisa Labo, n'au venit, ear astăzi la 19 a venit la Avrig și ne având protocolul nimica la 1780 s'au canonit deloc cu 100 metanii și vadea de 20 zile i s'au pus, ca să gătească; ear de botezați n'are.

359. **Iari**. P. Ioan Bucur, n'au venit. Nevinind acesta nici acolo nici aicea la Avrig, s'au hotărât ca să fie canonit cu arest de 3 zile la pâne și apă la protopopu locului; eară de n'ar urma după porunca proto-

popului, atuncia D. fibirău are comișie să-l stringă la aceasta, și după aceea pentru protocole ca și cu alți să se urmeze.

560. **Voivodenii mari**. P. Ioan Bica. Protocolul de comisie au părăsit cu sfârșitul Octomvrie 1785, ear cel de botezați nu după formulari, și vadea i s'au pus.

561. **Felső-Szombatfalva**. P. Mateiu Petru și Mateiu Cojocariu și Mateiu Ciuta și Mateiu Vlăda.

Cel de comisi s'au aflat părăsit cu începutul Septemvrie 1785, ear cel de botezați nimic. Vadea numită i s'au pus.

562. **Dragoș**. P. Ioan Stroia, cu Novembrie 1785 părăsește protocolul cel de comisie, ear cel de botezați nimic.

563. **Felső-Vistea**. P. Adam Vâlca și Moise Vêrtoși.

Cel de comisie cu Novembrie 1785 părăsit, ear de botezați nimic, 20 zile i s'au pus.

(Va urma.)

* (Un proces de senzație.) Acum de când principele Hohenlohe, locuitor în Alsacia-Lotaringia, a moștenit o avere foarte mare în Rusia, în urma morții cumnatului său, principele Sayn-Wittgenstein. Această moștenire principele de Hohenlohe n-o datorează decât faptului, că împăratul Rusiei a casat testamentul lăsat de defunct în favoarea soției sale, o franceză de o origine obscură.

Iată în această privință ceea ce povestește revista „Chronique judiciaire de Berlin:

Principele Petre de Sayn Wittgenstein veni acum treizeci de ani dela Petersburg la Viena și la Berlin și fu pretutindeni obiectul admirației pentru frumusețea lui.

În toate părțile doamnele mari din societate făceau curte distinsului gentilom, dar el nu găsi de loc în cercul său tovarăsa, pe care o căuta. Dela Viena se duse la Paris, unde nu fu mai fericit. Într-o zi făcând o excursiune în Bretania, se opri într'un mic orașel de pe țerm. Acolo, într'o cafea făcând cunoștință cu o servitoare, de o frumusețe extraordinară, fiica unui pescar din partea locului.

Principele rus, oficer de ordonanță al țarului și copilul răsfățat al doamnelor din lumea mare, se înamora într'atât în frumoasa servitoare încât îi ceru mâna. De prisos a spune că ea i-a fost acordată.

Dar familia principelui, voind să scutească numele său de o asemenea umilință, interveni pentru a împedea căsătoria proiectată. Țarul declarând că refuză oficerului său de ordonanță autorizarea de a se căsători, tinerele principe răspunde prin demisiune. El se căsătorii cu fiica pescarului și nu mai părăsi Bretania.

Nici un copil nenăscându-se din această căsătorie, principele lasă prin testament moștenitoare pe averea sa, pe veduva lui.

Averea principelui se ridică la mai multe milioane de ruble și consistă, în cea mai mare parte, în proprietăți fonciare situate în Rusia.

Familia, adică principele de Hohenlohe, care a luat de soție pe unica soră a defunctului, atacă testamentul și declară căsătoria nulă, deoarece ea a fost făcută fără autorizarea țarului.

Împăratul Aleksandru III a aprobat acest mod de vedere și a casat dispozițiile testamentului privitoare la proprietățile situate în imperiul rus.

Pentru castelul din Bretania și averea mobilă aflată în Franța, testamentul în favoarea veduvei rămâne natural în vigoare. Veduva însă refuză de a se recunoaște hotărârea țarului și și propune de a revendica prin justiție drepturile sale contra principelui de Hohenlohe.

Acest proces, care se va judeca în Rusia va fi foarte curios, nu numai din cauza obiectului său important, dar mai cu seamă din cauza înaltelor personaje, cari vor interveni.

* (Vaticanul profanat.) Nepoata actualului Papă, contesa de Pecci însoțită de logodnicul ei, în zilele trecute a fost oaspe unchiului său. Fidanțaii, fiind lăsați pe un moment singuri, au folosit absența lui Leo XIII, sărutându-se de mai multe ori. Întempleria a voit însă, ca să fie surprinși de Papa. Nepoata rușinată de acest fapt sărută mâna unchiului ei, rugându-l, ca s'o erte de greșala comisă în sfântul locaș.

Marele pontifice, netezindu-o pe frunte cu mâna i-a zis: În lume nu există nici un locaș, care să fie așa de sfânt încât să nu poată fi numai mărit în sfințenie, prin amorul tinăr și cast al logodnicilor.

Folosul excursiunilor pentru elevi și aplicarea excursiunilor în Germania. *)

Însemnătatea excursiunilor pentru cultura generală nu e trasă de nimenea la îndoială, deși până astăzi e puțin practică mai ales la noi. Un articol de fond al acestui diariu, a fost consacrat modulului de a întrebuița feriile de vară de învățătorii noștri.

A avut sau nu influință cuvintele adresate învățătorilor noștri nu pot se ști, voiesc însă, ca schînteei aprinse atunci, să-i dau și eu puțin material de consumat, ca să nu se peardă în vîeduh, ci să devină o flacăra puternică, care să încălzească și să contribuie la luminarea poporului nostru.

Aceasta nu s'ar putea mai bine decât comunicând cetitorului, ceea ce face scoala germană în acest respect, ca astfel luând îndemn de aci, să folosim și noi după împrejurările noastre acest mijloc educativ și cultural.

Nu voiesc să vorbesc despre predilecțiunea poporului german de a călători, pentru că aceasta a devenit o condiție sine qua non a modulului lui de viață, îndată ce natura își deschide comorile sale.

Scoala germană scie să eșaurieze toate mijloacele educative cu zel demn de imitat, așa în cât dacă aceasta

*) Credem a face un serviciu oare-care instrucțiunii din scoalele noastre prin publicarea acestui tractat, deși nu e chiar actual. Red.

numai în parte s'ar face la noi, am pute vedea cu ochii progresul poporului nostru.

Pentru astădată să ne ocupăm cu excursiunile aranjate în scoalele germane.

Lucrul de căpetenie este, ca să scim ce să intenționăm a ajunge prin atari excursiuni, ce folose rezultă din ele pentru educațiunea tinerimei și în ce raport stau cu pedagogia științifică. Scopurile principale a acestor excursiuni se pot mai bine determina, dacă ne vom folosi de terminii usitați: „cultura minții“ și „cultura inimii“, pentru ca să nu ne depărtăm de terminologia cunoscută.

Este evident, că mai întâiu trebuie să ne dăm seamă de avantajele ce rezultă din excursiuni pentru bogăția culturii minții, ca apoi de aci să trecem la cealaltă parte a culturii spirituale.

O astfel de excursiune îmbogățește capitalul spiritual al elevilor, prin tot ceea ce oferă lumea din afară sensurilor. Aceasta ne prezintă parte obiecte din natură, parte lucrări tehnice omenesci. Natura cu bogatele sale comori, ni se prezintă în diferite locuri în diferite forme. Este știut, că nu în tot locul cresc aceleași plante, se află aceleași minerale, ci acestea diferesc unele de altele după pozițiunea locului.

Prin excursiuni ajunge elevul să cunoască prin intuițiune proprie, ceea ce a învățat în mod abstract. O lămurire și clarificare a ideilor este totdeauna rezultatul unor astfel de excursiuni. Luând obiectele de învățămînt în considerare, apoi putem dice, că prin astfel de excursiuni se învață cunoștințele din botanică, zoologie, mineralogie. Nu mai puțin se pot face elevilor cunoscute și fenomenele naturii, precum e: căldura, ploaia, tresnetul, orientarea după soare etc. Prin toate acestea, se dă un nutrimînt bogat spiritului, îl face pe acesta să dobîndească interes de tot ceea ce se petrece în jurul său. Spiritul elevului nu se mulțamește însă numai a privi natura cu tot ce ne oferă, ci se întreabă și după cauza fenomenelor naturii și prin aceasta ajunge a afla legile dela cari atîrnă schimbările în natură.

De ce folos mare este o astfel de lucrare spirituală, poate să o apriceze numai acela, care a fost pus în poziție de a observa efectele, ce urmează unei astfel de excursiuni.

Dar nu numai pentru științele naturale au excursiunile o importanță foarte mare, ci chiar și pentru istorie. În cursul călătorii întimpină omul monumente, de cari sunt legate anumite evenimente istorice. Prin acestea se resuscită în mintea elevilor, tot ceea ce le este cunoscut din acest obiect, seriile de idei se repețesc și prin aceasta ajung la o claritate mai mare a ideilor. În drum întălnesc omul câmpuri pe cari sau întemplat bătăi momentose, și elevii prin intuițiune proprie se conving despre pozițiunea locului, și pot fi aduși prin o conducere înțeleaptă, ca ei înșiși să facă combinațiuni de ofensivă și defensivă.

Să considerăm acuma geografia, ca un obiect, care așa dîcînd formează o punte de trecere, dela științele naturale, la cele istorice. Tot ceea ce formează obiectul geografiei se poate lua în considerare în atari excursiuni: locuitorii și ocupațiunea lor, riuri, revărsături de rîu, dealuri, cetăți, climă etc.

Puși băieții în poziție de a se exprima asupra tuturor acestor puncte geografice, li se clarifica noțiunile din școală, ba chiar se adaugă noauă cunoștințe la cele avute.

Am amintit mai sus, că lumea din afară oferă și lucrări tehnice spre privire, precum edificii pompoase, biserici cu pictură și arhitectură antică etc.

În atari localități vechi, băieții au să aflu deosebirea între arta de atunci și arta de acuma. Prin aceasta li se desvoaltă facultatea de a judeca și combina, să ajutăm așa numitei culturi formale.

Dacă un atare edificiu reprezintă un op de artă să desvoaltă în elev simțul estetic.

E drept, că noi nu avem fericirea, ca alte popoare culte de a ne indulci la privirea operelor de artă, avem însă cu toate acestea localități unde ar pute fi mulțemit și simțul estetic mai cu samă dacă am lua în considerare și industria de casă a femeii române: Aci voiesc a adauge, că în atari călătorii are și trebuie să se reflecteze la obiceiuri, datini, porturi, credințe din diferite ținuturi, chiar și la unele și altele provincialisme.

Chiar și numai din acestea indigitări se poate vedea, ce material bogat se oferă învățătorului cu cunoștințe și tact pedagogic, care prelucrat cu destulă pricepere poate să fie de influință cea mai binefăcătoare pentru tinerimea noastră. La cele amintite aci se pot încă multe alte lucruri adauge, ce pot fi vedute.

Avînd în vedere cele atinse mai sus, putem să concludem: că foloasele ce rezultă din o excursiune cu elevi pentru cultura minții, sunt de neprețuit, și numai un om nepriștit ar pute să o deneghe aceasta.

Să trecem acum la o a doua parte a culturii spirituale la „cultura inimii.“

Dacă mi-a succes puțin a orienta pe cetitor în efectele binefăcătoare a excursiunilor pentru cultivarea elevilor trebuie să recunosc, că prin aceasta am indicat numai o parte din ele, rămînînd partea cea mai însemnată și mai momentosă neatinsă.

Aceasta parte este în ce privește cultura inimii, carea ridică valoarea omului chiar și dacă e lipsit de cultura minții. Dacă cultura inimii nu ar putea să tragă nici un folos din astfel de călătorii, atunci pedagogia nici nu ar stărui pentru

acest mijloc de instrucțiune, căci prin aceasta nu s'ar avea în privire scopul educațiunii, caracterul religios moral. Și tocmai aci zace punctul de gravitațiune a acestui mijloc de instrucțiune.

Fără de a intra în alte amănunte psihologice, ne mărginim a accentua, că ceea ce limbajul comun înțelege sub cultura inimii, e exprimat în psihologie sub numele de sentimente și nisuițe cu toate nuanțele lor. Să înțelege, că limbajul vulgar sub cultura inimii înțelege numai partea bună a fenomenelor spirituale mai susamintite, pe când partea cealaltă este eschisă. Pentru pedagog însă este de mare însemnătate a cunoaște și partea desavantajosă a culturii inimii, ca cu atît mai conșiu să o poată delătura, și să facă loc seminței nobile.

Ce să poate face acum în astfel de excursiuni pentru cultivarea sentimentelor și nisuițelor?

În timpul călătorii, învățătorul se află în nemijlocita apropiere a elevilor săi, este un soț nedespărțit și în bine și în rău, este așa dîcînd un adevărat părinte povățuitor. Fînd părtaș la tot ceea ce se întemplantă cu băieții, le sare întru ajutor atît cu un sfat povățuitor cît și cu fapta; prin aceasta se stabilește un raport reciproc între învățător și elevi cu mult mai intim, ca mai înainte.

Comuniunea de viață și suferințe aduce cu sine dezvoltarea așa numitelor simțeminte simpatice, care sunt începutul buneivoinței și iubirea de aproape, simburile moralității. Dar nu numai între învățător și elevii săi se stabilește atare rapor, ci chiar și între elevi. Elevii intră în relații mai de aproape și se poate dice, că se pune basă pentru o prețină mai adevărată și mai durabilă. Dar' considerînd numai iubirea dintre învățător și elev, de cît folos nu e aceasta pentru întreaga instrucțiune! Ea este condițiunea primă, dela carea atîrnă o supunere necondiționată a elevilor; ea este sufletul întregii discipline școlare. Unde lipsese aceasta, cu anevoie au efectul dorit mijloacele prohibitive și mandative ale disciplinei. Și în școala unde lipsese disciplina, lipsese cea mai esențială recerință a unui învățămînt normal. Cîtă ocaziune însă se dă apoi în o astfel de călătorie, pentru dezvoltarea celorlalte sentimente de dreptate, estetice și chiar și sentimentelor religioase etc. Inima elevului aici e mai deschisă ca în școală pe baza noului raport dintre el și învățător.

Dar nu numai sentimentele, ci mai virtos voința elevilor se întărește și se supune unei probe binefăcătoare pentru întreaga lui viață. El ajunge la cunoștința puterilor sale, prin aceasta se mărește încrederea în sine și o astfel de credință este de cea mai mare însemnătate pentru voința omului. Macsime nouă de viață și crează elevul, eară macsimele căștigate până aci parte se cercetează parte se fortifică prin noul audas. Elevul se pune în poziție a face binele și a evita răul de repețitori și prin aceasta se formează un fel de constanță în a face și a nu face ceva.

Constanța asta ce e alta decît caracter. Caracterul după psihologie își are basa în voință și e definit de Ziller cu cuvintele: caracterul este decisiunea constantă de a voi sau a nu voi ceva.

Îngrijindu-se învățătorul ca voința elevului să aibă un conținut moral la diferite ocaziuni, ce să ivesc în călătorie, prin aceasta se face cel mai mare serviciu scopului suprem al educațiunii. Învățătorul are aici ocaziunea cea mai bună de a influința direct asupra voinței elevilor și încă cu atît mai virtos, cu cît acestia în exprimarea cugetărilor și sentimentelor lor sunt deschiși și fără de nici o rezervă. Dacă între macsimele de viață ce și le-au format, se află și de acelea, care sunt contrari legilor morali, aici se ivesc ocaziunea cea mai bună, de a le delătura și înlocui cu cele morali. El în dragă voie poate plivi și curăți de buruieni stratal cugetărilor, sentimentelor și voinței elevului, pentru-că i se arată în toată golătatea sa.

Astfel cercetînd și întregind caracterul religios moral al elevului, îl pregătește pentru o viață deamănă și face aceea spre ce țintesc educațiunea.

E evident dară, că avînd excursiunile mențiunea se desvoalte sentimentele și se cultive voința elevului, au totodată mențiunea de a contribui la cultura inimii.

Acestea sunt pe scurt avantajele, ce rezultă pentru cultura inimii. (Va urma.)

Spre îngrijirea dinților sănătoși și atacați se recomandă în mod deosebit preparatele dentale cosmetice renumite și probate încă de mult ale medicului dentist ces. reg. de Curte Dr. I. G. Popp în Viena I, Bognergasse Nr. 2; a cărui apă de gură anatherină, pastă de dinți și pravuri de dinți s'a bucurat totdeauna de cea mai însemnată trecere și de cea mai mare plăcere până în curcile cele mai largi și cele mai înalte, fiind ele cele mai escelente mijloace pentru curățirea și conservarea dinților, gingeiilor, ceriului gurei; la o întrebuițare regulată zilnică se prețuesc de cel mai strălucit și admirat prophilectic. Se atrage însă atențiunea, că preparatele veritabile ale med. Popp se fie înzestrate cu marca de deposit, deoarece falsificatele de cele mai multe ori conțin amestecături ruinătoare sănătății.

Loterie.

Sâmbătă în 22 Octombrie 1887.

Buda: 2 80 6 39 79

Nr. 689. [1715] 2-3

CONCURS.

Pentru parohia vacanta de clasa III Chinceș cu filia Petrilaca româna, protopresbiteratul Târnavei inferioare, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Porțiune canonică in mărime de 11 jugere 1284° arătoriu și fânaș, între cari se cuprind și curtea și grădina parochială.

2. Dela 90 fumuri, câte o di de lucru, cu intertenția parochului, și celelalte venite stolari, cari toate la olaltă dau un venit anual de 239 33 cr. v. a.

Doritorii de a compete la aceasta parohia, au să-și aștearnă petițiunile instruite conform statutului organic și regulamentului pentru parohii, până la termenul suscitât la subscrișul oficiu.

Cetatea de baltă, 30 Iunie, 1887.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Târnavei inferioare.

Nicolae Todoran, protopresbiter.

Nr. 372. [1718] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învățătorești la scoalele confesionale din comunele mai jos insemnate aparținătoare protopresbiteratului Geoagiului II, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare in „Telegraful Român,“ și anume:

1. Almașul-mare, cu salariu anual 200 fl. cuartir și lemne.

2. Băcăinț, cu salariu anual 150 fl. victuale in valoare de 50 fl. cuartir și lemne.

3. Ceru-Băcăinței, cu salariu anual 80 fl. victuale in valoare de 20 fl. cuartir și lemne.

4. Cib, cu salariu anual 130 fl. victuale in valoare de 20 fl. cuartir și lemne.

5. Varmaga, cu salariu anual 150 fl. victuale in valoare de 50 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a concura la aceste stațiuni, sunt poștiți a-și așterne suplicele instruite conform legilor in vigoare la acest oficiu protopresbiterat, până la termenul mai sus hotărit.

In conțelegere cu comitetele parochiali. Oficiul protopresbiterat gr. or. al Geoagiului II.

Săcărămb, 20 Septembrie, 1887.

Sabin Piso, protopresb.

Nr. 315. [1716] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei din comuna Loman de clasa III devenită vacanta, se scrie in sensul notei preavenerate dela 30 Iunie 1887 Nr. 2588 B. de a doua oară concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Dela 260. titula salariu a 1 fl. de familie fl. 260.—

2. La umblarea cu crucea in ajutorul bobotezei dela fie-care familie 30 cr. fl. 78.—

3. Dela boteze, cununii, îngropăciuni taxele regulate dau fl. 99.20

4. Dela alte venituri stolare regulate fl. 29.10

Suma fl. 466.39

Doritorii de a ocupa această parohie mărginașă și risipită pe mai multe plaiuri au să-și subștearnă suplicele instruite in mod legal oficiului protopresbiterat subsemnat până la termenul suprastatorit.

Sebeș, in 16 Septembrie, 1887.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sebeșului. Ioan Tipeiu, protopresb.

Nr. 334. [1717] 2-3

CONCURS.

Devenind stațiunile învățătorești la scoalele confesionale gr. or. din comunele mai in jos insemnate se scrie pentru întregirea lor concurs cu termen de 14 zile dela prima publicare.

1. Căpâlna, cu salariu anual de 120 fl., cari se vor plăti din cassa alo-dială in rate, patru stângini de lemne

computați cu 20 fl., cortel in edificiul scoalei și lemne pentru foc.

2. Berghin cu leafă anuală de 150 fl. cortel și lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa numitele stațiuni au a-și așterne petițiunile instruite in sensul legii subsemnatului oficiu protopr. in termenul statorit.

Sebeș, in 29 Septembrie, 1887.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sebeșului. Ioan Tipeiu, protopop.

Advertisement for Dr. POPP's dental products. Title: Ori ce dureri de dinți dispar cu totul, prin folosirea celei mai vestite în lume și nefalsificate apă anatherină Dr. POPP, de gură a medic dentist ces. reg. de curte. Content includes: Ori cărei alte ape de dinți e a se preferi ca preservativ contra tuturor boalelor de dinți și de gură. Apă probată pentru galgarisare la boalele cronice de gât și indispensabilă la întrebuițarea apelor minerale. — O sticlă mare fl. 1.40, una de mijloc fl. 1 și una mică cu 50 cr. Efectul se garantează pe lângă observarea acurată a îndrumării de întrebuițare. În legătură cu apa de gură și a pravului de dinți sau pastei de dinți a drului Popp, se conservă totdeauna dinții sănătoși și frumoși, ceea ce e de cea mai mare importanță pentru conservarea unui stomach sănătos. Plumbul de dinți al Dr-lui Popp este cel mai bun mijloc de a plumbui singur dinții găuosi, prin ceea ce de cele mai multe ori se înlătură mirosul cel greu. Săpunul de erburi al Dr-lui Popp folosit cu cel mai bun succes contra tuturor zgrăbunțelor de pe pele și se potrivește foarte escelent pentru scalde. Prețul: Pastă de dinți aromatică în dărăburi 35 cr. Pastă de dinți anatherină 1 fl. 22 cr. Pravuri de dinți vegetabile à 63 cr. Pastă de dinți à fl. 1.— Săpunul de erburi à 30 cr. Se atrage cu deosebire atențiunea d'a preveni contra procurării de apă de gură anatherină falsificată, din cauză că aceea in cele mai multe casuri conform analizei conține amestecături pagubitoare sănătății. Comande prin epistole se efectuează pe lângă rambursă postală. Deposit principal in Viena, I, Bognergasse Nr. 2, precum și in toate farmatiile drogueriile și parfumăriile din Transilvania și România. [1595] 10-16

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1887.

Table of train schedules for the Eastern Railway (Stat R.U.). It lists routes between major stations like Budapest, Predeal, Brașov, Sibiu, and Arad, with columns for train types (mest, accelerat, per-soane, omnibus) and departure/arrival times. The table is organized into several sections for different routes: Budapest-Predeal, Predeal-Budapest, Budapest-Arad-Teiuș, Teiuș-Arad-Budapest, and Copșa mică-Sibiu. It also includes smaller sections for Simeria (Piski) and Timișoara routes.

Nota: Numerele cele grase insemnă oarele de noapte.